

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Kurios šalies teismas kompetentingas?

Kurios šalies teismas kompetentingas?

Vokietija

Vokietijos teismų tarptautinė jurisdikcija nustatoma pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus arba savarankišką tarptautinę civilinio proceso teisę, prie kurios taip pat priskiriamos tarptautinės konvencijos. Šis klausimynas apima tik klausimus, kuriems taikoma nacionalinė jurisdikcija.

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą?)

Civilinius ginčus Vokietijoje nagrinėja dvių skirtingų sistemų teismai: civiliniai teismai (vok. *Zivilgerichte*) ir darbo teismai (vok. *Arbeitsgerichte*).

Darbo teismai turi jurisdikciją nagrinėti visus civilinius darbuotojų bei darbdavių ginčus ir socialinių partnerių ginčus. Kitos darbo teismų pareigos yra nustatytos Darbo teismų įstatymo (vok. *Arbeitsgerichtsgesetz*; toliau – *ArbGG*) 2 ir 2a straipsniuose. Pagal Darbo teismų įstatymo 5 straipsnio 1 dalies antrą sakinį šie teismai taip pat turi jurisdikciją nagrinėti asmenų, kurių padėtis panaši į darbuotojų ir jų klientų padėtį, ginčus. Visi kiti civiliniai ginčai priklauso civilinių teismų jurisdikcijai, šie teismai bylas nagrinėja pagal bendrą jurisdikciją.

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?**2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?**

Pirmosios instancijos civiliniai teismai yra vietos teismai (vok. *Amtsgerichte*) ir regionų teismai (vok. *Landgerichte*).

1. Vietos teismai paprastai turi jurisdikciją nagrinėti civilinius ginčus, jeigu ginčo vertė neviršija 5 000 EUR, o regiono teismas neturi išimtinės jurisdikcijos (Teismų santvarkos įstatymo (vok. *Gerichtsverfassungsgesetz*; toliau – *GVG*) 23 straipsnio 1 dalis).

Vietos teismai taip pat turi išimtinę jurisdikciją toliau nurodytose bylose, nepaisant ginčo vertės (Teismų santvarkos įstatymo 23 ir 23a straipsniai).

Vietos teismai turi jurisdikciją nagrinėti ginčus, susijusius su reikalavimais, kylančiais iš gyvenamųjų patalpų nuomos sutarties, arba ginčus dėl tokių sutarčių sudarymo fakto (įstatymo 23 straipsnio 2 dalies a punktas).

Be to, vietos teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti šeimos bylas ir paprastai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti bylas ne ginčo tvarka (23a straipsnio 1 dalies pirmas sakiny, 1 dalies 1 ir 2 punktai).

Vietos teismai taip pat turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti kitas bylas, nurodytas Teismų santvarkos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies b–d ir g punktus.

2. Regionų teismai turi jurisdikciją pirmąja instancija nagrinėti visus civilinius ginčus, kurie nėra priskirti vietos teismų kompetencijai. Tai visų pirma yra bylos, kuriose ginčo vertė viršija 5 000 EUR.

Visų pirma, pagal įstatymo 71 straipsnio 2 dalį regionų teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti šiuos ginčus, nepaisant ginčo vertės:

- reikalavimus mokesčių institucijoms, grindžiamus valstybės tarnybos teisės aktais,
- reikalavimus dėl neteisingos, klaidinančios viešojo kapitalo rinkos informacijos atskleidimo arba dėl viešojo kapitalo rinkos informacijos neatskleidimo, dėl neteisingos ar klaidinančios viešojo kapitalo rinkos informacijos naudojimo arba visuomenės neinformavimo, kad tokia atskleista viešojo kapitalo rinkos informacija yra neteisinga arba klaidinanti,
- ginčus dėl pirkėjo teisės teikti nurodymus ir iš to kylančio rangovo reikalavimo patikslinti atlyginimą pagal Civilinio kodekso (vok. *Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) 650a straipsnyje nurodytas statybos sutartis,
- reikalavimus, susijusius su valstybės pareigūnų atsakomybe.

Regionų teismuose gali būti įsteigiami komercinių bylų skyriai (Teismų santvarkos įstatymo 93 straipsnis). Šie skyriai, be kita ko, turi jurisdikciją nagrinėti įmonėms pareikštus civilinės teisės ieškinius ir ginčus, susijusius su įstatymais, kuriais reglamentuojami čekiai ir įsakomieji vekseliai. Teismų santvarkos įstatymo 95 straipsnyje pateikiamas išsamus komercinių bylų skyrių jurisdikcijai priklausančių bylų sąrašas. Pradiniame ieškinyje ieškovas turi pateikti prašymą, kad byla būtų nagrinėjama komercinių bylų skyriuje (įstatymo 96 straipsnio 1 dalis).

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)**2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė**

Vokietijoje pagal Civilinio proceso kodekse (vok. *Zivilprozessordnung*, ZPO) (12–18 straipsniai) nustatytą bendrą jurisdikcijos taisyklę teritorinė jurisdikcija nustatoma pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Jeigu asmuo neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, teritorinė jurisdikcija nustatoma pagal apsisistojimo vietą Vokietijoje, o jeigu tokia vieta nėra žinoma, – pagal paskutinę jų žinomą nuolatinę gyvenamąją vietą (ZPO 16 straipsnis). Jeigu tai juridinis asmuo, teritorinė jurisdikcija nustatoma pagal jo registruotos buveinės vietą (ZPO 17 straipsnis).

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys**2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?**

Tam tikrų rūšių reikalavimų atveju ieškovas gali pasirinkti specialią, bet ne išimtinę jurisdikciją, kuri skiriasi nuo jurisdikcijos pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Toliau pateikiami kai kurie pavyzdžiai.

* Iš sutartinių santykių kylantys ginčai ir ginčai dėl sutarties sudarymo fakto taip pat gali būti pateikiami spręsti vietos, kurioje turi būti įvykdyta ginčijama prievolė, teismui (konkrečiai jurisdikcija pagal vykdymo vietą, Civilinio proceso kodekso 29 straipsnio 1 dalis). Susitarimas dėl sutarties vykdymo vietos procesiniu požiūriu svarbus tik tuo atveju, jeigu susitariančiosios šalys priklauso asmenų, turinčių teisę pagal Civilinio proceso kodekso 38 straipsnio 1 dalį sudaryti susitarimus dėl jurisdikcijos, kategorijai, žr. 2.2.2.3 klausimą.

Sąvoka „sutartiniai santykiai“ taikoma visoms prievolių teisėje reglamentuotoms sutartims, nepaisant prievolės rūšies. Ši nuostata *mutatis mutandis* taikoma tais atvejais, kai jurisdikciją turi darbo teismai.

* Jeigu ieškiniai kyla dėl civilinės atsakomybės už neteisėtus veiksmus, jurisdikciją taip pat turi neteisėto veiksmo įvykdymo vietos teismas (Civilinio proceso kodekso 32 straipsnis).

* Pagal Kelių eismo įstatymo (vok. *Straßenverkehrsgesetz*, *StVG*) 20 straipsnį teismas, kurio veiklos teritorijoje įvyko įvykis, dėl kurio buvo patirta žalos, pvz., eismo įvykis, taip pat turi jurisdikciją nagrinėti pagal šį įstatymą pareikštus reikalavimus.

* Nusikalstamos veikos auka baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu gali teismui, kuriame buvo pareikšti kaltinimai, pateikti prašymus, kuriais siekiama apginti dėl nusikalstamos veikos padarymo kylančius finansinius reikalavimus (baudžiamųjų bylų sujungimas pagal Baudžiamojo proceso kodekso (vok. *Strafprozessordnung*, *StPO*) 403 ir 404 straipsnius).

* Teritorinė jurisdikcija santuokos nutraukimo byloje reglamentuota Įstatymo dėl proceso šeimos byloje ir ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose byloje (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG*) 122 straipsnyje. Atsižvelgiant į tai, teritorinė jurisdikcija priklauso tik šeimos bylų teismui (vok. *Familiengericht*, tai – vietos teismo skyrius), kurio veiklos teritorijoje vienas iš sutuoktinių kartu su visais sutuoktinių nepilnamečiais vaikais turi savo įprastą gyvenamąją vietą (tai yra faktinis jų gyvenimo centras). Jei pradėjus nagrinėti bylą, pvz., įteikus prašymą, tokios įprastos gyvenamosios vietos, kurioje gyventų visi nepilnamečiai sutuoktinių vaikai, nėra, išimtinė jurisdikcija priklauso šeimos bylų teismui, kurio veiklos teritorijoje vienas iš sutuoktinių nuolat gyvena kartu kai kuriais sutuoktinių nepilnamečiais vaikais, jei nė vienas iš sutuoktinių vaikų nuolat negyvena su kitu sutuoktiniu.

Jeigu jurisdikcijos negalima nustatyti pagal minėtą taisyklę, išimtinė jurisdikcija priklauso šeimos bylų teismui, kurio veiklos teritorijoje sutuoktiniai turėjo savo paskutinę įprastą bendrą gyvenamąją vietą, jeigu pradėjus nagrinėti bylą vienas iš sutuoktinių vis dar nuolat joje gyvena (žr. pirmiau). Jeigu ir šiuo atveju jurisdikcijos negalima nustatyti, tuomet atsižvelgiama į kitos šalies įprastą gyvenamąją vietą, išskyrus atvejus, kai tokios gyvenamosios vietos Vokietijoje nėra. Tokiu atveju atsižvelgiama į ieškovo įprastą gyvenamąją vietą.

Jeigu ir pagal šią taisyklę jurisdikcijos negalima nustatyti, išimtinę jurisdikciją turi Berlyno-Šenebergo vietos teismo šeimos bylų teismas.

* Teritorinė jurisdikcija išlaikymo byloje reglamentuota Įstatymo dėl proceso šeimos byloje ir ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose byloje 232 straipsnyje.

Teismas, kuriame pirmąją instanciją nagrinėjami arba buvo nagrinėjami su santuoka susiję ieškiniai, turi išimtinę jurisdikciją spręsti klausimus dėl išlaikymo sutuoktiniams ir vaikams, kol šie ieškiniai nagrinėjami.

Jei su santuoka susijęs ieškinytis nebeagrinėjamas, teismui, veikiančiam veiklos teritorijoje, kurioje vaikas arba vienas iš nepilnamečio vaiko tėvų, turintis įgaliojimus veikti jo vardu, turi savo įprastą gyvenamąją vietą, priklauso išimtinė jurisdikcija nagrinėti bylas dėl nepilnamečio ar jam lygiavertčio vaiko išlaikymo. Ši taisyklė netaikoma, jei vaiko arba vieno iš tėvų įprasta gyvenamoji vieta yra užsienyje.

Visoms kitoms išlaikymo byloms (dėl sutuoktinių ar vaikų išlaikymo, kuriam netaikomos pirmiau nurodytos nuostatos, taip pat dėl anūkų, tėvų ar vienišų motinų išlaikymo) toliau taikomos bendrosios nuostatos, t. y. pirmenybė teikiama jurisdikcijai pagal kitos šalies įprastą gyvenamąją vietą). Kai kuriais ypatingais atvejais yra galimybė pasirinkti jurisdikciją pagal Įstatymo dėl proceso šeimos byloje ir ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose byloje 232 straipsnio 3 dalies antrą sakinį.

* Bylose dėl tėvų pareigų ir teisės bendrauti su vaiku ta pati taisyklė taikoma pagal Įstatymo 152 straipsnį, pvz., jei nagrinėjama byla dėl santuokos nutraukimo, tas teismas turi jurisdikciją. Jei jokia su santuoka susijusi byla nenagrinėjama, atsižvelgiama į vaiko įprastą gyvenamąją vietą. Nustatant jurisdikciją atsižvelgiama į tą datą, kurią byla perduodama nagrinėti teismui.

2.2.2.2 Kada turū kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Kai Įstatyme aiškiai nurodyta, kad teritorinė jurisdikcija yra išimtinė jurisdikcija, jai suteikiama pirmenybė prieš visų kitų rūšių jurisdikciją, t. y. ieškinį galima pareikšti (kad jis būtų priimtinas) tik išimtinę jurisdikciją turinčiame teisme. Išimtinės jurisdikcijos vietos daugiausiai nustatytos Civilinio proceso kodekse, tačiau taip pat nustatytos ir specialiuose Įstatymuose (pvz., Įstatymo dėl proceso šeimos byloje ir ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose byloje 122 straipsnyje).

Jeigu byla yra susijusi su žeme arba lygiaverte teise (pvz., paveldima užstatymo teise), išimtinė jurisdikcija tam tikrais atvejais priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra nekilnojamas turtas; ši taisyklė taip pat taikoma byloms, susijusioms su nekilnojamojo turto nuosavybe arba suvaržymais, ginčams dėl tokių suvaržymų panaikinimo, ieškiniams dėl valdymo teisių, ginčams dėl žemės sklypų ribų ir ieškiniams dėl padalijimo (Civilinio proceso kodekso 24 straipsnis). Kilus ginčams dėl patalpų nuomos sutarčių arba tokių sutarčių sudarymo fakto, išimtinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje yra nuomojamos patalpos (Civilinio proceso kodekso 29a straipsnio 1 dalis). Vis dėlto ši nuostata netaikoma laikinai naudojamų gyvenamųjų patalpų (svečių namų, viešbučio kambarių ir t. t.), atskiriems asmenims skirtų įrengtų patalpų arba tarnybinių namų ir patalpų nuomai (29a straipsnio 2 dalis).

Bylose prieš Vokietijoje veikiančios gamyklos savininką, kuriose dėl poveikio aplinkai pareikštas reikalavimas atlyginti žalą, išimtinė jurisdikcija priklauso teismui, kurio veiklos teritorijoje gamykla sukėlė poveikį aplinkai (32a straipsnis).

Ieškinių dėl žalos atlyginimo dėl neteisingos, klaidinančios viešojo kapitalo rinkos informacijos atskleidimo arba dėl viešojo kapitalo rinkos informacijos neatskleidimo visuomenei, arba dėl sutarties, sudarytos pagal pasiūlymą pagal Vertybinių popierių pirkimo ir įmonių perėmimo Įstatymą (vok. *Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*) išimtinę jurisdikciją turi atitinkamo emitento, atitinkamo kitų kapitalo investicijų siūlytojo arba tikslinės įmonės

registruotos buveinės vietos teismas, jei registruota buveinė yra Vokietijoje, o skundas, be kita ko, yra adresuotas emitentui, siūlytojui ar tikslinei įmonei (32b straipsnis).

Skolos išieškojimo byloje (taikant mokėjimo įsakymo procedūrą (vok. *Mahnverfahren*) išimtinė jurisdikcija priklauso vietos teismui, kuris turi bendrą jurisdikciją dėl pareiškėjo, kitaip tariant, vietos, kurioje yra pareiškėjo gyvenamoji vieta arba, jei pareiškėjas yra juridinis asmuo, – jo registruota buveinė, teismui (Civilinio proceso kodekso 689 straipsnio 2 dalies pirmas sakinytis). Jei pareiškėjas Vokietijoje neturi vietos, pagal kurią taikoma bendra jurisdikcija, išimtinę jurisdikciją turi Vedingo vietos teismas Berlyne. Ši taisyklė taip pat taikoma tuo atveju, jei kituose teisės aktuose nenustatyta kita išimtinė jurisdikcija. Vykdyto byloje išimtinė jurisdikcija priklauso vietos teismui, kurio veiklos teritorijoje turi būti atliekami arba buvo atlikti vykdyto veiksmai (Civilinio proceso kodekso 764 straipsnio 2 dalis ir 802 straipsnis). Vykdyto reikalavimus ir kitas nuosavybės teises jurisdikciją turi skolininko gyvenamosios vietos teismas (828 straipsnio 2 dalis). Priverstinio pardavimo aukcione atveju arba priverstinio žemės administravimo atveju išimtinė teritorinė vykdančiojo teismo jurisdikcija priklauso vietos teismui, kurio veiklos teritorijoje yra žemė (Priverstinio pardavimo aukcione ir administravimo Įstatymo (vok. *Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung (ZVG)*) 1 straipsnio 1 dalis ir 146 straipsnis, Civilinio proceso kodekso 802 ir 869 straipsniai).

Jei trečioji šalis teigia, kad ji turi teisę, dėl kurios neleidžiama perleisti daikto, kuriam taikomi priverstinio vykdyto veiksmai, išimtinę jurisdikciją turi teismas, kurio veiklos teritorijoje atliekami priverstinio vykdyto veiksmai (Civilinio proceso kodekso 771 straipsnis).

Bylas pirmąją instanciją nagrinėjantis teismas (vok. *Prozessgericht des ersten Rechtszugs*) turi jurisdikciją užtikrinti veiksmų vykdymą, sutikimą su veiksmiais ir nepateisintų veiksmų atveju – veiksmų nutraukimą ir susilaikymą nuo jų (Civilinio proceso kodekso 894, 895, 888, 890 straipsniai). Bylas pirmąją instanciją nagrinėjantis teismas taip pat turi jurisdikciją nagrinėti ieškinius, kuriuose pareiškiamas prieštaravimas dėl sprendimu nustatyto reikalavimo (Civilinio proceso kodekso 767 straipsnis).

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teismą, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

a) Susitarimai

Civilinio proceso kodekse numatyta galimybė sudaryti susitarimus dėl jurisdikcijos pasirinkimo. Pagal kodekso 38 straipsnio 1 dalį pirmosios instancijos teismas, kuris neturi jurisdikcijos *per se*, gali ją įgyti dėl aiškaus arba numanomo šalių susitarimo, jei šalys yra įmonės, viešosios teisės reglamentuojami juridiniai asmenys arba viešojoje teisėje numatyti specialieji fondai. Konkrečiam pirmosios instancijos teismui jurisdikciją taip pat galima suteikti, jeigu bent viena iš susitariančiųjų šalių nepriklauso įprastai kurio nors Vokietijos teismo jurisdikcijai (Civilinio proceso kodekso 38 straipsnio 2 dalis). Pastaruoju atveju susitarimas turi būti sudarytas raštu arba, jeigu sudaromas žodžiu, vėliau turi būti patvirtinamas raštu. Jeigu viena iš šalių priklauso įprastai Vokietijos teismo jurisdikcijai, bet kurioje su jurisdikcijos pasirinkimu susijusioje sąlygoje, kai ji susijusi su Vokietija, būtina nurodyti to teismo arba specializuoto teismo, kurio jurisdikcija nagrinėti bylą nustatyta, pavadinimą.

Pagal Civilinio proceso kodekso 38 straipsnio 3 dalį susitarimas dėl jurisdikcijos pasirinkimo yra priimtinas tik tuo atveju, jeigu jis aiškiai ir rašytine forma buvo sudarytas kilus ginčui arba siekiant atsižvelgti į galimybę, kad būsimas atsakovas po sutarties sudarymo perkels savo adresą arba įprastą gyvenamąją vietą į užsienį, arba kad pradėjus nagrinėti bylą būsimo atsakovo adresas arba įprastą gyvenamąją vietą nebus žinoma.

Susitarimas dėl jurisdikcijos pasirinkimo visada turi būti susijęs su konkrečiais teisiniais santykiais ir iš jų kylančiais teisiniais ginčiais; priešingu atveju toks susitarimas negalioja (Civilinio proceso kodekso 40 straipsnio 1 dalis). Susitarimas dėl jurisdikcijos pasirinkimo taip pat nepriimtinas, jeigu jis yra susijęs su nefinansiniais reikalavimais, kurie priskiriami nagrinėti vietos teismui, nepaisant ginčo dalyko vertės. Susitarimo dėl jurisdikcijos pasirinkimo negalima sudaryti, jeigu pagal įstatymą yra nustatyta išimtinė jurisdikcija (40 straipsnio 2 dalis).

Galiojantis susitarimas dėl jurisdikcijos pasirinkimo teismams yra privalomas; atsakymas į klausimą, ar šalys susitarė dėl išimtinės jurisdikcijos, priklauso nuo susitarimo formuluočių.

b) Jurisdikcijos neginčijimas

Jurisdikcija taip pat gali būti suteikiama pirmosios instancijos teismui, jeigu atsakovas per žodinį pagrindinės bylos nagrinėjimą nepateikia argumentų dėl jurisdikcijos nebuvimo (Civilinio proceso kodekso 39 straipsnis). Bylą nagrinėjant vietos teisme ši teisinė pasekmė atsiranda tik tuomet, jeigu teismas atkreipia dėmesį į šį klausimą (504 straipsnis).

Vis dėlto jurisdikcijos negalima suteikti atsižvelgiant į tai, kad ji nebuvo ginčijama pagrindinėje byloje, jeigu susitarimas dėl jurisdikcijos pasirinkimo būtų nepriimtinas (žr. pirmiau, nefinansiniai ginčai ir išimtinė jurisdikcija).

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Pagal Darbo teismų įstatymo (vok. *Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*) 2–3 straipsnius darbo teismo specialioji jurisdikcija turi ypatumų ne tik dėl veiklos jurisdikcijos.

Taip pat reikia atsižvelgti į ypatumus dėl teritorinės jurisdikcijos. Bylose, kuriose priimamas Darbo teismų įstatymo 2 straipsnyje nurodytas sprendimas, pirmiausia remiamasi Civilinio proceso kodekso 12–40 straipsniuose nustatytais bendrosiomis taisyklėmis (kodekso 46 straipsnio 1 dalis). Tačiau Darbo teismų įstatymo 48 straipsnio 1a dalyje nustatyta specialioji jurisdikcija (žr. 2.2.2.1) pagal darbo vietą; ieškinius taip pat galima pareikšti tokią jurisdikciją turinčiame teisme. Atsakyme į 2 klausimą nurodytos bendros taisyklės taikomos susitarimams dėl jurisdikcijos. Tačiau reikia pažymėti, kad tam tikrų ginčų atveju socialiniai partneriai pagal įstatymo 48 straipsnio 2 dalį turi teisę nustatyti teismo, kuris *per se* neturi teritorinės jurisdikcijos, jurisdikciją, nesilaikydami kodekso 38 straipsnio 2 ir 3 dalių.

Dėl bylų, kuriose priimama Darbo teismų įstatymo 2a straipsnyje nurodyta nutartis, įstatymo 82 straipsnio 1 dalyje nustatyta išimtinė jurisdikcija pagal įmonės veiklos vykdymo vietą arba registruotos buveinės vietą.

Paskutinis naujinimas: 31/07/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.